

MOwNiT - arytmetyka komputerowa

Paweł Podedworny

06.03.2024

1 Opis ćwiczenia

Dana jest zależność rekurencyjna $3x_{k-1} - 10x_k + 3x_{k+1} = 0$. Wartości początkowe $x_0 = 1$, $x_1 = \frac{1}{3}$. Wyznaczyć wartości x_k , x_{k+1} dla $k = 45$. Następnie korzystając z wyznaczonych wartości x_k i x_{k+1} obliczyć x_1 i x_0 , wykonując rekurencję w tył. Porównać wyznaczone wartości x_1 i x_0 z dokładnymi wartościami początkowymi 1 i $\frac{1}{3}$. Wykonać obliczenia dla różnej precyzji zmiennych (float, double, long double). Skomentować różnice. Co będzie, jeśli wszędzie liczbę 3 zastąpimy przez liczbę 2 lub 20, lub 30?

2 Dane techniczne

Komputer z systemem Windows 10 x64

Procesor: AMD Ryzen 5 3600 3.60GHz

Pamięć RAM: 16GB 3200MHz

Środowisko: CLion 2023.3.4 / PyCharm 2023.1

Język: C++17 / Python 3.10 z biblioteką mpmath

3 Przekształcenia

Z racji późniejszego zastąpienia liczby 3 innymi, podstawiam pod nią liczbę c

$$c \cdot x_{k-1} - 10 \cdot x_k + c \cdot x_{k+1} = 0$$

Do obliczenia wartości x_k , x_{k+1} dla $k = 45$

$$x_k = \frac{10}{c} \cdot x_{k-1} - x_{k-2}$$

Analogicznie do ponownego obliczenia wartości x_0 , x_1

$$x_k = \frac{10}{c} \cdot x_{k+1} - x_{k+2}$$

4 Porównanie typów

Float	Double	Long Double
4 bajty	8 bajtów	16 bajtów
Znak: 1 bit	Znak: 1 bit	Znak: 1 bit
Mantysa: 23 bity	Mantysa: 52 bity	Mantysa: 65 bity
Wykładnik: 8 bitów	Wykładnik: 11 bitów	Wykładnik: 62 bity
Dokładność: 6-7 cyfr znaczących	Dokładność: 15-16 cyfr znaczących	Dokładność 19-20 cyfr znaczących

Tabela 1: Porównanie specyfikacji typów float, double i long double w C++

5 Wyniki obliczeń

5.1 Liczba $c = 3$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	-1258581798329908673481015296.000
x_1	0.3333333433	-419527253812140175353970688.000
x_2	0.1111111417	-139842414862922712833064960.000
x_3	0.0370371304	-46614138287640904277688320.000
x_4	0.0123459594	-15538045327265965021331456.000
x_5	0.0041160677	-5179348250268404239302656.000
x_6	0.0013742661	-1726449368717738721148928.000
x_7	0.0004648194	-575483110896313900728320.000
x_8	0.0001751318	-191827709636904136736768.000
x_9	0.0001189533	-63942571380167921369088.000
x_{10}	0.0002213791	-21314190460055973789696.000
x_{11}	0.0006189770	-7104730153351991263232.000
x_{12}	0.0018418776	-2368243478275655991296.000
x_{13}	0.0055206148	-789414516214800056320.000
x_{14}	0.0165601708	-263138166207538003968.000
x_{15}	0.0496799536	-87712722069179334656.000
x_{16}	0.1490396708	-29237573290052026368.000
x_{17}	0.4471189380	-9745857763350675456.000
x_{18}	1.3413567543	-3248619254450225152.000
x_{19}	4.0240702629	-1082873130629726208.000
x_{20}	12.0722103119	-360957710209908736.000
x_{21}	36.2166290283	-120319239599947776.000
x_{22}	108.6498870850	-40106413199982592.000
x_{23}	325.9496459961	-13368804042080256.000
x_{24}	977.8489379883	-4456268014026752.000
x_{25}	2933.5468750	-1485422626603008.000
x_{26}	8800.6406250	-495140875534336.000
x_{27}	26401.9218750	-165046952919040.000
x_{28}	79205.7656250	-55015649574912.000
x_{29}	237617.2968750	-18338549858304.000
x_{30}	712851.8750	-6112849428480.000
x_{31}	2138555.500	-2037614510080.000
x_{32}	6415666.500	-679199113216.000
x_{33}	19247000.000	-226382594048.000
x_{34}	57741000.000	-75409539072.000
x_{35}	173223008.000	-24982538240.000
x_{36}	519669024.000	-7865584640.000
x_{37}	1559007104.000	-1236077696.000
x_{38}	4677021184.000	3745325824.000
x_{39}	14031063040.000	13720497152.000
x_{40}	42093187072.000	41989664768.000
x_{41}	126279557120.000	126245052416.000
x_{42}	378838679552.000	378827177984.000
x_{43}	1136516005888.000	1136512204800.000
x_{44}	3409547886592.000	3409546838016.000
x_{45}	10228643921920.000	10228643921920.000
x_{46}	30685932814336.000	30685932814336.000

Tabela 2: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu float przy $c = 3$

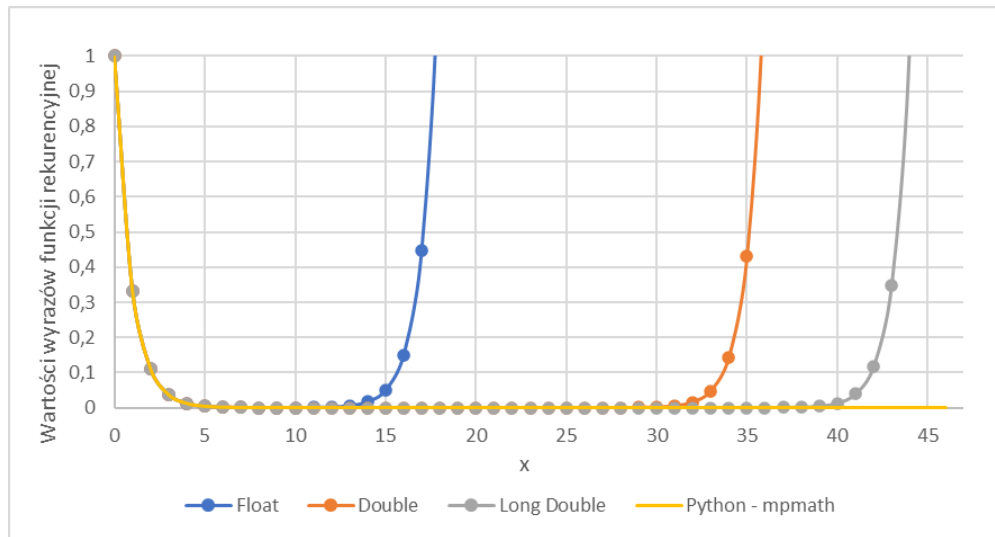
	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	-8798768793.5659847260
x_1	0.3333333333	-2932922931.1886615753
x_2	0.1111111111	-977640977.0628871918
x_3	0.0370370370	-325880325.6876290441
x_4	0.0123456790	-108626775.2292096764
x_5	0.0041152263	-36208925.0764032230
x_6	0.0013717421	-12069641.6921344083
x_7	0.0004572474	-4023213.8973781359
x_8	0.0001524158	-1341071.2991260453
x_9	0.0000508053	-447023.7663753484
x_{10}	0.0000169351	-149007.9221251161
x_{11}	0.0000056450	-49669.3073750387
x_{12}	0.0000018817	-16556.4357916796
x_{13}	0.0000006272	-5518.8119305598
x_{14}	0.0000002091	-1839.6039768532
x_{15}	0.0000000698	-613.2013256176
x_{16}	0.0000000236	-204.4004418722
x_{17}	0.0000000089	-68.1334806231
x_{18}	0.0000000059	-22.7111602047
x_{19}	0.0000000109	-7.5703867260
x_{20}	0.0000000303	-2.5234622153
x_{21}	0.0000000902	-0.8411539917
x_{22}	0.0000002702	-0.2803844237
x_{23}	0.0000008106	-0.0934607540
x_{24}	0.0000024318	-0.0311514231
x_{25}	0.0000072954	-0.0103773229
x_{26}	0.0000218862	-0.0034396532
x_{27}	0.0000656586	-0.0010881879
x_{28}	0.0001969758	-0.0001876397
x_{29}	0.0005909273	0.0004627221
x_{30}	0.0017727819	0.0017300468
x_{31}	0.0053183457	0.0053041007
x_{32}	0.0159550371	0.0159502887
x_{33}	0.0478651112	0.0478635284
x_{34}	0.1435953335	0.1435948059
x_{35}	0.4307860006	0.4307858247
x_{36}	1.2923580017	1.2923579431
x_{37}	3.8770740051	3.8770739856
x_{38}	11.6312220154	11.6312220089
x_{39}	34.8936660463	34.8936660441
x_{40}	104.6809981389	104.6809981381
x_{41}	314.0429944166	314.0429944164
x_{42}	942.1289832498	942.1289832497
x_{43}	2826.3869497494	2826.3869497494
x_{44}	8479.1608492482	8479.1608492482
x_{45}	25437.4825477447	25437.4825477447
x_{46}	76312.4476432342	76312.4476432342

Tabela 3: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu double przy $c = 3$

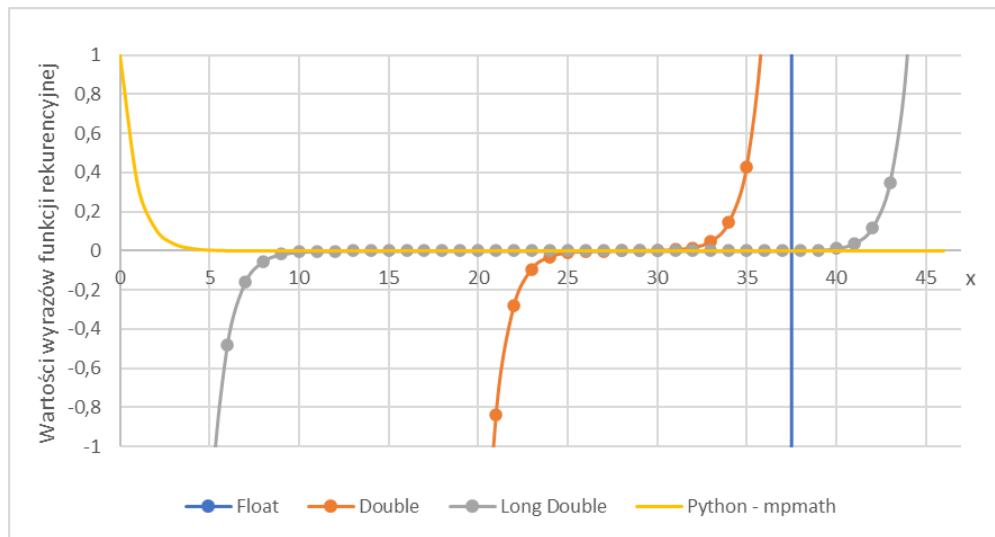
	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	-351.5101364134
x_1	0.3333333333	-117.1700454711
x_2	0.1111111111	-39.0566818237
x_3	0.0370370370	-13.0188939412
x_4	0.0123456790	-4.3396313137
x_5	0.0041152263	-1.4465437712
x_6	0.0013717421	-0.4821812571
x_7	0.0004572474	-0.1607270857
x_8	0.0001524158	-0.0535756952
x_9	0.0000508053	-0.0178585651
x_{10}	0.0000169351	-0.0059528550
x_{11}	0.0000056450	-0.0019842850
x_{12}	0.0000018817	-0.0006614283
x_{13}	0.0000006272	-0.0002204761
x_{14}	0.0000002091	-0.0000734920
x_{15}	0.0000000697	-0.0000244973
x_{16}	0.0000000232	-0.0000081658
x_{17}	0.0000000077	-0.0000027219
x_{18}	0.0000000026	-0.0000009073
x_{19}	0.0000000009	-0.0000003024
x_{20}	0.0000000003	-0.0000001008
x_{21}	0.0000000001	-0.0000000336
x_{22}	0.0000000001	-0.0000000112
x_{23}	0.0000000001	-0.0000000036
x_{24}	0.0000000003	-0.0000000009
x_{25}	0.0000000009	0.0000000005
x_{26}	0.0000000027	0.0000000026
x_{27}	0.0000000081	0.0000000080
x_{28}	0.0000000243	0.0000000243
x_{29}	0.0000000728	0.0000000728
x_{30}	0.0000002185	0.0000002185
x_{31}	0.0000006555	0.0000006555
x_{32}	0.0000019666	0.0000019666
x_{33}	0.0000058999	0.0000058999
x_{34}	0.0000176998	0.0000176998
x_{35}	0.0000530995	0.0000530995
x_{36}	0.0001592984	0.0001592984
x_{37}	0.0004778951	0.0004778951
x_{38}	0.0014336854	0.0014336854
x_{39}	0.0043010561	0.0043010561
x_{40}	0.0129031684	0.0129031684
x_{41}	0.0387095052	0.0387095052
x_{42}	0.1161285157	0.1161285157
x_{43}	0.3483855472	0.3483855472
x_{44}	1.0451566417	1.0451566417
x_{45}	3.1354699250	3.1354699250
x_{46}	9.4064097751	9.4064097751

Tabela 4: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu long double przy $c = 3$

5.2 Opracowanie wyników dla $c = 3$

Wykres 1: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej dla $k = 45$ z poprawnymi wartościami dla $c = 3$

Wykres 2: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej przy ponownym wyznaczaniu x_0 i x_1 z poprawnymi wartościami dla $c = 3$

Jak można zobaczyć z tabel 2, 3 i 4 wyniki ponownego obliczenia x_0 i x_1 znacznie odbiegają od wartości 1 i $\frac{1}{3}$. Wynika to z faktu, iż dla $c = 3$ kolejne wyrazy funkcji rekurencyjnej przyjmują postać $\frac{1}{3^k}$ przez co szybko wartość ta zaczyna zbiegać do 0. Na wykresach 1 oraz 2 możemy zobaczyć porównanie z poprawnie obliczonymi wyrazami za pomocą biblioteki mpmath w języku python, która wspiera operacje na liczbach zmiennoprzecinkowych o dowolnej precyzji. Wywnioskować z niej możemy, że korzystając z podanych typów danych prędzej czy później zachodzi błąd zaokrąglania co prowadzi do utraty dokładności. Wykresy dodatkowo ukazują różnice w specyfikacji typów, ponieważ pierwszy dokładność traci float, następnie double a na końcu long double.

5.3 Liczba $c = 2$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0	nan
x_1	0.5	nan
x_2	1.5	nan
x_3	7.0	nan
x_4	33.5	nan
x_5	160.5	nan
x_6	769.0	nan
x_7	3684.5	nan
x_8	17653.5	nan
x_9	84583.0	nan
x_{10}	405261.5	nan
x_{11}	1941724.5	nan
x_{12}	9303361.0	nan
x_{13}	44575080.0	nan
x_{14}	213572032.0	nan
x_{15}	1023285056.0	nan
x_{16}	4902853120.0	nan
x_{17}	23490979840.0	nan
x_{18}	112552042496.0	nan
x_{19}	539269234688.0	-inf
x_{20}	2583794024448.0	-inf
x_{21}	12379701116928.0	-170529551039559953916965045683508740096.0
x_{22}	59314710511616.0	-35591587584295153998695454517139341312.0
x_{23}	284193858781184.0	-7428397023120617902347438875813609472.0
x_{24}	1361654554034176.0	-1550396739026310370398363926489202688.0
x_{25}	6524078944944128.0	-323586632396852692512211959860428800.0
x_{26}	31258739768033280.0	-67536462572034349294864669584916480.0
x_{27}	149769615600254976.0	-14095680463319053962111388064153600.0
x_{28}	717589323200856064.0	-2941939744560920515692270735851520.0
x_{29}	3438176983224156160.0	-614018607656184665363167930482688.0
x_{30}	16473295524200448000.0	-128153148648904457368067951820800.0
x_{31}	78928301462411804672.0	-26747118663376146872363382734848.0
x_{32}	378168210688346947584.0	-5582448899216645644951073325056.0
x_{33}	1811912690406671777792.0	-1165124926012716641420102860800.0
x_{34}	8681395346898128207872.0	-243175730846937562149440978944.0
x_{35}	41595066014408806236160.0	-50753690443039306369940324352.0
x_{36}	199293939228745530343424.0	-10592721368258969700260642816.0
x_{37}	954874666158115864444928.0	-2209916398255542131362889728.0
x_{38}	4575079319504239753953280.0	-456860623018740956553805824.0
x_{39}	21920521931363082905321472.0	-74386716838162651406139392.0
x_{40}	105027533507845312441483264.0	84927038827927699523108864.0
x_{41}	503217143302020470088400896.0	499021910977801149021683712.0
x_{42}	2411058219895745185419624448.0	2410182516061078045585309696.0
x_{43}	11552073661028800277656895488.0	11551890669327589078904864768.0
x_{44}	55349308609508730306100723712.0	55349270830576867348939014144.0
x_{45}	265194463483556747665790205952.0	265194463483556747665790205952.0
x_{46}	1270623046587206870980012015616.0	1270623046587206870980012015616.0

Tabela 5: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu float przy $c = 2$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0	-77040105326218382941974731688109606193594368.0
x_1	0.5	-16079206213162800143285597701722345469640704.0
x_2	1.5	-3355925739595610965783040750910609209425920.0
x_3	7.0	-700422484815253292947061856777891315974144.0
x_4	33.5	-146186684480655421581016077642580189249536.0
x_5	160.5	-30510937588023737586766076098742449078272.0
x_6	769.0	-6368003459463273606369220538907104378880.0
x_7	3684.5	-1329079709292631805121573662250894360576.0
x_8	17653.5	-277395086999885532575443361218852552704.0
x_9	84583.0	-57895725706795763308313486450464129024.0
x_{10}	405261.5	-12083541534093265076658139554887237632.0
x_{11}	1941724.5	-2521981963670562074977211323972059136.0
x_{12}	9303361.0	-526368284259545150653964475296645120.0
x_{13}	44575080.5	-109859457627163752079587347349372928.0
x_{14}	213572041.5	-22929003876273586685542169313280000.0
x_{15}	1023285127.0	-4785561754204176736437480789639168.0
x_{16}	4902853593.5	-998804894747294834917413497077760.0
x_{17}	23490982840.5	-208462719532297474178383714713600.0
x_{18}	112552060609.0	-43508702914192454909711783821312.0
x_{19}	539269320204.5	-9080795038664802621975018078208.0
x_{20}	2583794540413.5	-1895272279131555385413539463168.0
x_{21}	12379703381863.0	-395566356992975290255097724928.0
x_{22}	59314722368901.5	-8255950583321347336925872128.0
x_{23}	284193908462644.5	-17231172173631446429531635712.0
x_{24}	1361654819944321.0	-3596355034835884810732306432.0
x_{25}	6524080191258960.0	-750603000547977624129896448.0
x_{26}	31258746136350480.0	-156659967904003309917175808.0
x_{27}	149769650490493440.0	-32696838972038925455982592.0
x_{28}	717589506316116736.0	-6824226956191317362737152.0
x_{29}	3438177881090090496.0	-1424295808917661357703168.0
x_{30}	16473299899134337024.0	-297252088396989425778688.0
x_{31}	78928321614581596160.0	-61964633067285771190272.0
x_{32}	378168308173773668352.0	-12571076939439430172672.0
x_{33}	1811913219254286811136.0	-890751629911379673088.0
x_{34}	8681397788097660321792.0	8117318789882531807232.0
x_{35}	41595075721234015584256.0	41477345579324038709248.0
x_{36}	199293980818072424939520.0	199269409106737661739008.0
x_{37}	954874828369128050393088.0	954869699954364269985792.0
x_{38}	4575080161027567827025920.0	4575079090665083688189952.0
x_{39}	21920525976768714305961984.0	21920525753371054170963968.0
x_{40}	105027549722815991354753024.0	105027549676190187166629888.0
x_{41}	503217222637311246762770432.0	503217222627579881662185472.0
x_{42}	2411058563463740019120799744.0	2411058563461709221144297472.0
x_{43}	11552075594681390635547623424.0	11552075594680966224059301888.0
x_{44}	55349319409943209860082434048.0	55349319409943121899152211968.0
x_{45}	265194521455034643271701757952.0	265194521455034643271701757952.0
x_{46}	1270623287865229953721868222464.0	1270623287865229953721868222464.0

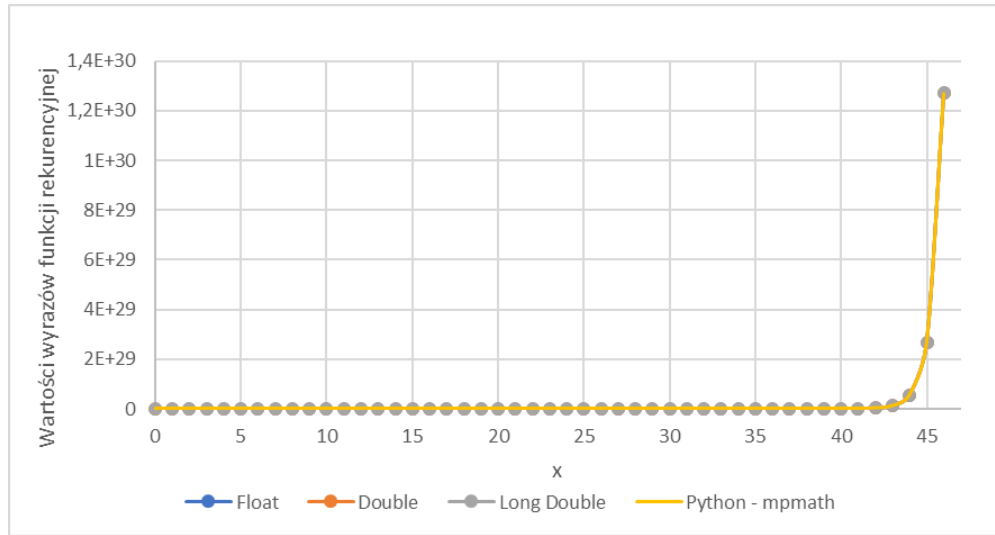
Tabela 6: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu double przy $c = 2$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0	-17351611458615731056908025604606504468480.0
x_1	0.5	-3621492177254477423108913495774291034112.0
x_2	1.5	-755849427656656058562754897970112495616.0
x_3	7.0	-157754961028802869806318086481673977856.0
x_4	33.5	-32925377487358290473447220456684781568.0
x_5	160.5	-6871926407988582569564927086301282304.0
x_6	769.0	-1434254552584622375962682043656044544.0
x_7	3684.5	-299346354934529310266497530488422400.0
x_8	17653.5	-62477222088024175450870402078736384.0
x_9	84583.0	-13039755505591566988980379812102144.0
x_{10}	405261.5	-2721555439933659490653797261246464.0
x_{11}	1941724.5	-568021694076730464605265842929664.0
x_{12}	9303361.0	-118553030449992832566045999890432.0
x_{13}	44575080.5	-24743458173233698216168063500288.0
x_{14}	213572041.5	-5164260416175658515344073424896.0
x_{15}	1023285127.0	-1077843907644594359727669903360.0
x_{16}	4902853593.5	-224959122047313283740952690688.0
x_{17}	23490982840.5	-46951702591972058942733811712.0
x_{18}	112552060609.0	-9799390912547010972716367872.0
x_{19}	539269320204.5	-2045251970762995920848027648.0
x_{20}	2583794540413.5	-426868941267968631523770368.0
x_{21}	12379703381863.0	-89092735576847236770824192.0
x_{22}	59314722368901.5	-18594736616267552330350592.0
x_{23}	284193908462644.5	-3880947504490524880928768.0
x_{24}	1361654819944321.0	-810000906185072074293248.0
x_{25}	6524080191258960.5	-169057026434835490537472.0
x_{26}	31258746136350481.5	-35284225989105378394112.0
x_{27}	149769650490493447.0	-7364103510691401433088.0
x_{28}	717589506316116753.5	-1536291564351628771328.0
x_{29}	3438177881090090320.5	-317354311066742423552.0
x_{30}	16473299899134334848.0	-50479990982083346432.0
x_{31}	78928321614581583920.0	64954356156325691392.0
x_{32}	378168308173773584768.0	375251771763711803392.0
x_{33}	1811913219254286339968.0	1811304502662233325568.0
x_{34}	8681397788097658115072.0	8681270741547454824448.0
x_{35}	41595075721234004234240.0	41595049205075040796672.0
x_{36}	199293980818072363057152.0	199293975283827749158912.0
x_{37}	954874828369127811055616.0	954874827214063704997888.0
x_{38}	4575080161027566692204544.0	4575080160786490775830528.0
x_{39}	21920525976768705648918528.0	21920525976718390174154752.0
x_{40}	105027549722815961550028800.0	105027549722805460094943232.0
x_{41}	503217222637311102109614080.0	503217222637308910300561408.0
x_{42}	2411058563463739549090316288.0	2411058563463739091407863808.0
x_{43}	11552075594681386643375521792.0	11552075594681386546738757632.0
x_{44}	55349319409943193663760760832.0	55349319409943193642285924352.0
x_{45}	265194521455034581664690864128.0	265194521455034581664690864128.0
x_{46}	1270623287865229714715528134656.0	1270623287865229714715528134656.0

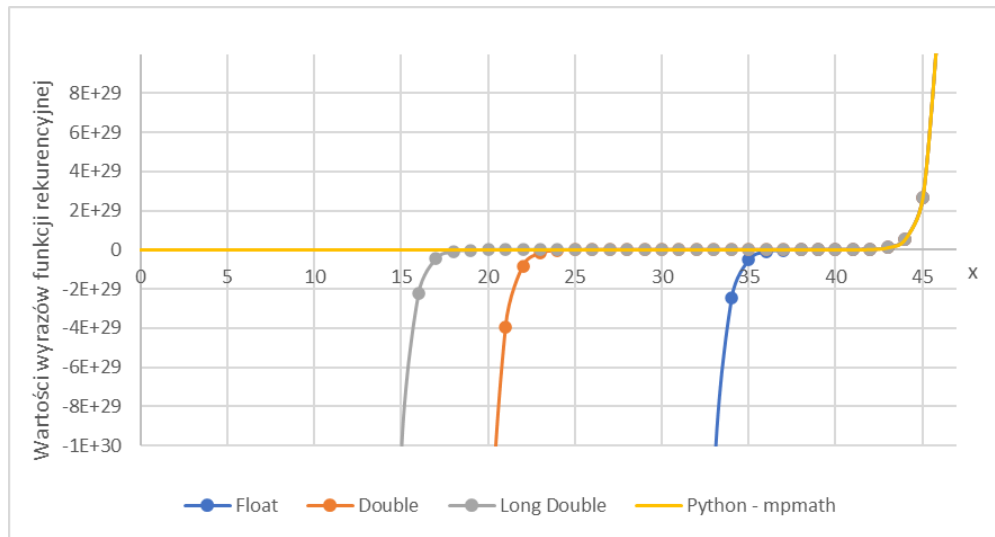
Tabela 7: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu long double przy $c = 2$

5.4 Opracowanie wyników dla $c = 2$

Wykres 3: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej dla $k = 45$ z poprawnymi wartościami dla $c = 2$

Wykres 4: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej przy ponownym wyznaczaniu x_0 i x_1 z poprawnymi wartościami dla $c = 2$

Jak można zauważyć w tabelach 4, 5 i 6 znowu nie udało się poprawnie obliczyć ponownie wartości x_0 oraz x_1 . Dla typu float doszło nawet to zwrócenia wartości $-\text{inf}$ a następnie nan (not a number) czyli wartości numerycznej oznaczającej niezdefiniowaną lub niereprezentowalną wielkość. Jednak co warto podkreślić, początkowe cyfry wyrazów x_{45} i x_{46} są podobne oraz w zależności od dokładności danego typu pokrywają się do pewnego momentu z wartością rzeczywistą. Mimo wszystko kiedy chcemy ponownie wyznaczyć wartości początkowe, typy znowu tracą dokładność w analogiczny sposób jak dla $c = 3$.

5.5 Liczba $c = 20$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	0.9999998808
x_1	0.0500000007	0.0499999523
x_2	-0.9750000238	-0.9749999046
x_3	-0.5375000238	-0.5374999046
x_4	0.7062500119	0.7062499523
x_5	0.8906250000	0.8906248808
x_6	-0.2609375119	-0.2609374821
x_7	-1.0210937262	-1.0210936069
x_8	-0.2496093512	-0.2496093214
x_9	0.8962890506	0.8962889314
x_{10}	0.6977539062	0.6977537870
x_{11}	-0.5474120975	-0.5474120378
x_{12}	-0.9714599848	-0.9714598060
x_{13}	0.0616821051	0.0616821051
x_{14}	1.0023009777	1.0023008585
x_{15}	0.4394683838	0.4394683242
x_{16}	-0.7825667858	-0.7825666666
x_{17}	-0.8307517767	-0.8307516575
x_{18}	0.3671908975	0.3671908081
x_{19}	1.0143471956	1.0143470764
x_{20}	0.1399827003	0.1399827302
x_{21}	-0.9443558455	-0.9443556666
x_{22}	-0.6121606231	-0.6121605635
x_{23}	0.6382755041	0.6382753849
x_{24}	0.9312983751	0.9312982559
x_{25}	-0.1726263165	-0.1726262271
x_{26}	-1.0176115036	-1.0176113844
x_{27}	-0.3361794353	-0.3361794651
x_{28}	0.8495217562	0.8495216966
x_{29}	0.7609403133	0.7609403133
x_{30}	-0.4690515995	-0.4690515399
x_{31}	-0.9954661131	-0.9954661131
x_{32}	-0.0286814570	-0.0286815166
x_{33}	0.9811253548	0.9811253548
x_{34}	0.5192441344	0.5192441940
x_{35}	-0.7215032578	-0.7215032578
x_{36}	-0.8799957633	-0.8799958229
x_{37}	0.2815053761	0.2815053463
x_{38}	1.0207484961	1.0207484961
x_{39}	0.2288688719	0.2288689017
x_{40}	-0.9063140750	-0.9063140154
x_{41}	-0.6820259094	-0.6820259094
x_{42}	0.5653011203	0.5653010607
x_{43}	0.9646764994	0.9646764398
x_{44}	-0.0829628706	-0.0829628706
x_{45}	-1.0061578751	-1.0061578751
x_{46}	-0.4201160669	-0.4201160669

Tabela 8: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu float przy $c = 20$

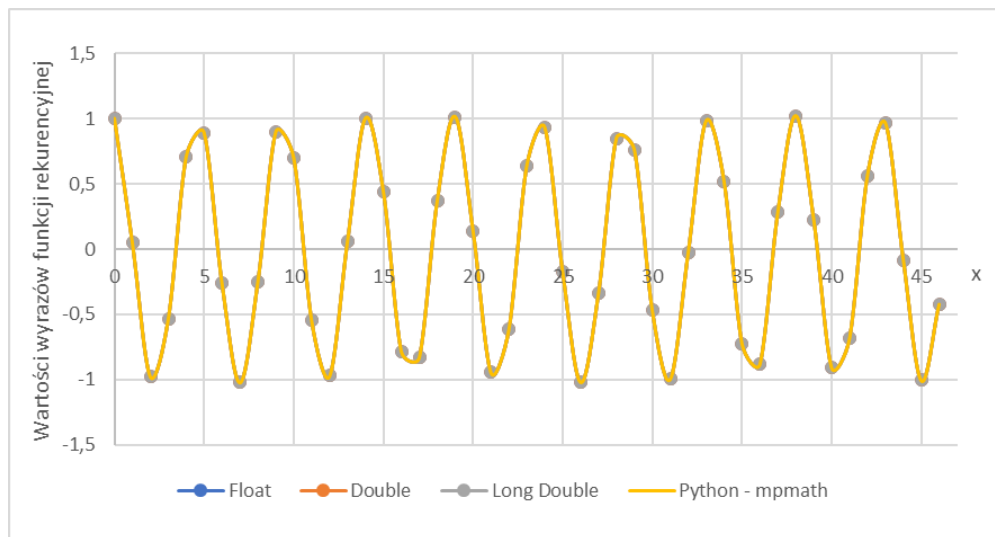
	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	1.0000000000
x_1	0.0500000000	0.0500000000
x_2	-0.9750000000	-0.9750000000
x_3	-0.5375000000	-0.5375000000
x_4	0.7062500000	0.7062500000
x_5	0.8906250000	0.8906250000
x_6	-0.2609375000	-0.2609375000
x_7	-1.0210937500	-1.0210937500
x_8	-0.2496093750	-0.2496093750
x_9	0.8962890625	0.8962890625
x_{10}	0.6977539062	0.6977539063
x_{11}	-0.5474121094	-0.5474121094
x_{12}	-0.9714599609	-0.9714599609
x_{13}	0.0616821289	0.0616821289
x_{14}	1.0023010254	1.0023010254
x_{15}	0.4394683838	0.4394683838
x_{16}	-0.7825668335	-0.7825668335
x_{17}	-0.8307518005	-0.8307518005
x_{18}	0.3671909332	0.3671909332
x_{19}	1.0143472672	1.0143472672
x_{20}	0.1399827003	0.1399827003
x_{21}	-0.9443559170	-0.9443559170
x_{22}	-0.6121606588	-0.6121606588
x_{23}	0.6382755876	0.6382755876
x_{24}	0.9312984526	0.9312984526
x_{25}	-0.1726263613	-0.1726263613
x_{26}	-1.0176116332	-1.0176116332
x_{27}	-0.3361794554	-0.3361794554
x_{28}	0.8495219056	0.8495219056
x_{29}	0.7609404081	0.7609404081
x_{30}	-0.4690517015	-0.4690517015
x_{31}	-0.9954662589	-0.9954662589
x_{32}	-0.0286814280	-0.0286814280
x_{33}	0.9811255449	0.9811255449
x_{34}	0.5192442004	0.5192442004
x_{35}	-0.7215034447	-0.7215034447
x_{36}	-0.8799959228	-0.8799959228
x_{37}	0.2815054833	0.2815054833
x_{38}	1.0207486644	1.0207486644
x_{39}	0.2288688489	0.2288688489
x_{40}	-0.9063142400	-0.9063142400
x_{41}	-0.6820259689	-0.6820259689
x_{42}	0.5653012555	0.5653012555
x_{43}	0.9646765967	0.9646765967
x_{44}	-0.0829629572	-0.0829629572
x_{45}	-1.0061580753	-1.0061580753
x_{46}	-0.4201160804	-0.4201160804

Tabela 9: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu double przy $c = 20$

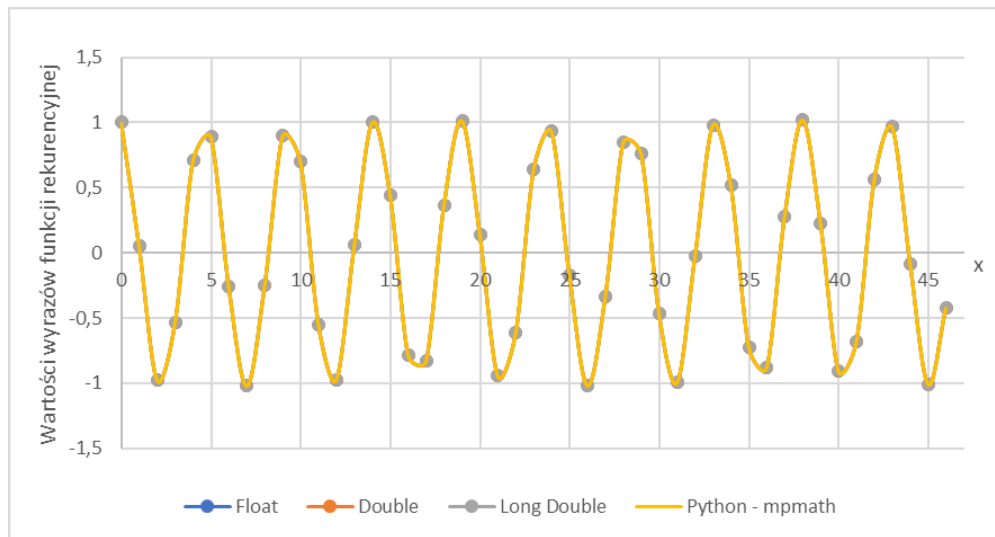
	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	1.0000000000
x_1	0.0500000000	0.0500000000
x_2	-0.9750000000	-0.9750000000
x_3	-0.5375000000	-0.5375000000
x_4	0.7062500000	0.7062500000
x_5	0.8906250000	0.8906250000
x_6	-0.2609375000	-0.2609375000
x_7	-1.0210937500	-1.0210937500
x_8	-0.2496093750	-0.2496093750
x_9	0.8962890625	0.8962890625
x_{10}	0.6977539062	0.6977539062
x_{11}	-0.5474121094	-0.5474121094
x_{12}	-0.9714599609	-0.9714599609
x_{13}	0.0616821289	0.0616821289
x_{14}	1.0023010254	1.0023010254
x_{15}	0.4394683838	0.4394683838
x_{16}	-0.7825668335	-0.7825668335
x_{17}	-0.8307518005	-0.8307518005
x_{18}	0.3671909332	0.3671909332
x_{19}	1.0143472672	1.0143472672
x_{20}	0.1399827003	0.1399827003
x_{21}	-0.9443559170	-0.9443559170
x_{22}	-0.6121606588	-0.6121606588
x_{23}	0.6382755876	0.6382755876
x_{24}	0.9312984526	0.9312984526
x_{25}	-0.1726263613	-0.1726263613
x_{26}	-1.0176116332	-1.0176116332
x_{27}	-0.3361794554	-0.3361794554
x_{28}	0.8495219056	0.8495219056
x_{29}	0.7609404081	0.7609404081
x_{30}	-0.4690517015	-0.4690517015
x_{31}	-0.9954662589	-0.9954662589
x_{32}	-0.0286814280	-0.0286814280
x_{33}	0.9811255449	0.9811255449
x_{34}	0.5192442004	0.5192442004
x_{35}	-0.7215034447	-0.7215034447
x_{36}	-0.8799959228	-0.8799959228
x_{37}	0.2815054833	0.2815054833
x_{38}	1.0207486644	1.0207486644
x_{39}	0.2288688489	0.2288688489
x_{40}	-0.9063142400	-0.9063142400
x_{41}	-0.6820259689	-0.6820259689
x_{42}	0.5653012555	0.5653012555
x_{43}	0.9646765967	0.9646765967
x_{44}	-0.0829629572	-0.0829629572
x_{45}	-1.0061580753	-1.0061580753
x_{46}	-0.4201160804	-0.4201160804

Tabela 10: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu long double przy $c = 20$

5.6 Opracowanie wyników dla $c = 20$

Wykres 5: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej dla $k = 45$ z poprawnymi wartościami dla $c = 20$

Wykres 6: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej przy ponownym wyznaczeniu x_0 i x_1 z poprawnymi wartościami dla $c = 20$

Kiedy pod c podstawimy wartość 20 wyrazy podanej funkcji rekurencyjnej rozciągają się w granicach od -1 do 1. Z tego też powodu nawet jeżeli tracimy dokładność na x miejscu po przecinku nie powoduje to strasznej różnicy w wyniku końcowym. Jak możemy zauważyć na tabeli 8, przy użyciu typu float policzyliśmy x_0 i x_1 z błędem rzędu 7 cyfry po przecinku, a przy użyciu double i long double, bez żadnego błędu. Dodatkowo wykresy 5 i 6 pokazują, że obliczone wartości prawie idealnie pokrywają się z dokładnymi.

5.7 Liczba $c = 30$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	0.9999998808
x_1	0.0333333351	0.0333333015
x_2	-0.9888888597	-0.9888888001
x_3	-0.3629629612	-0.3629629016
x_4	0.8679012060	0.8679011464
x_5	0.6522633433	0.6522632837
x_6	-0.6504800916	-0.6504800320
x_7	-0.8690900207	-0.8690899611
x_8	0.3607834280	0.3607833982
x_9	0.9893511534	0.9893510938
x_{10}	-0.0309997108	-0.0309996903
x_{11}	-0.9996843934	-0.9996843338
x_{12}	-0.3022284210	-0.3022284210
x_{13}	0.8989415765	0.8989415169
x_{14}	0.6018756032	0.6018756032
x_{15}	-0.6983163953	-0.6983163357
x_{16}	-0.8346477151	-0.8346477151
x_{17}	0.4201004803	0.4201004505
x_{18}	0.9746811986	0.9746811986
x_{19}	-0.0952067450	-0.0952067301
x_{20}	-1.0064167976	-1.0064167976
x_{21}	-0.2402655184	-0.2402655333
x_{22}	0.9263283014	0.9263283014
x_{23}	0.5490416288	0.5490416288
x_{24}	-0.7433144450	-0.7433144450
x_{25}	-0.7968131304	-0.7968131304
x_{26}	0.4777100682	0.4777100682
x_{27}	0.9560497999	0.9560497999
x_{28}	-0.1590268016	-0.1590268016
x_{29}	-1.0090587139	-1.0090587139
x_{30}	-0.1773260981	-0.1773260981
x_{31}	0.9499500394	0.9499499798
x_{32}	0.4939761162	0.4939760864
x_{33}	-0.7852913141	-0.7852913141
x_{34}	-0.7557398677	-0.7557398677
x_{35}	0.5333780050	0.5333780050
x_{36}	0.9335325360	0.9335325360
x_{37}	-0.2222004980	-0.2222005129
x_{38}	-1.0075993538	-1.0075993538
x_{39}	-0.1136659533	-0.1136659458
x_{40}	0.9697107077	0.9697107077
x_{41}	0.4369028509	0.4369028509
x_{42}	-0.8240764141	-0.8240764141
x_{43}	-0.7115949988	-0.7115949988
x_{44}	0.5868780613	0.5868780613
x_{45}	0.9072210193	0.9072210193
x_{46}	-0.2844710648	-0.2844710648

Tabela 11: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu float przy $c = 30$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	1.0000000000
x_1	0.0333333333	0.0333333333
x_2	-0.9888888889	-0.9888888889
x_3	-0.3629629630	-0.3629629630
x_4	0.8679012346	0.8679012346
x_5	0.6522633745	0.6522633745
x_6	-0.6504801097	-0.6504801097
x_7	-0.8690900777	-0.8690900777
x_8	0.3607834172	0.3607834172
x_9	0.9893512168	0.9893512168
x_{10}	-0.0309996782	-0.0309996782
x_{11}	-0.9996844429	-0.9996844429
x_{12}	-0.3022284694	-0.3022284694
x_{13}	0.8989416197	0.8989416197
x_{14}	0.6018756760	0.6018756760
x_{15}	-0.6983163944	-0.6983163944
x_{16}	-0.8346478074	-0.8346478074
x_{17}	0.4201004586	0.4201004586
x_{18}	0.9746812936	0.9746812936
x_{19}	-0.0952066941	-0.0952066941
x_{20}	-1.0064168583	-1.0064168583
x_{21}	-0.2402655921	-0.2402655921
x_{22}	0.9263283276	0.9263283276
x_{23}	0.5490417013	0.5490417013
x_{24}	-0.7433144272	-0.7433144272
x_{25}	-0.7968131770	-0.7968131770
x_{26}	0.4777100349	0.4777100349
x_{27}	0.9560498553	0.9560498553
x_{28}	-0.1590267498	-0.1590267498
x_{29}	-1.0090587719	-1.0090587719
x_{30}	-0.1773261742	-0.1773261742
x_{31}	0.9499500472	0.9499500472
x_{32}	0.4939761899	0.4939761899
x_{33}	-0.7852913172	-0.7852913172
x_{34}	-0.7557399623	-0.7557399623
x_{35}	0.5333779964	0.5333779964
x_{36}	0.9335326278	0.9335326278
x_{37}	-0.2222004538	-0.2222004538
x_{38}	-1.0075994457	-1.0075994457
x_{39}	-0.1136660281	-0.1136660281
x_{40}	0.9697107697	0.9697107697
x_{41}	0.4369029513	0.4369029513
x_{42}	-0.8240764526	-0.8240764526
x_{43}	-0.7115951022	-0.7115951022
x_{44}	0.5868780852	0.5868780852
x_{45}	0.9072211306	0.9072211306
x_{46}	-0.2844710417	-0.2844710417

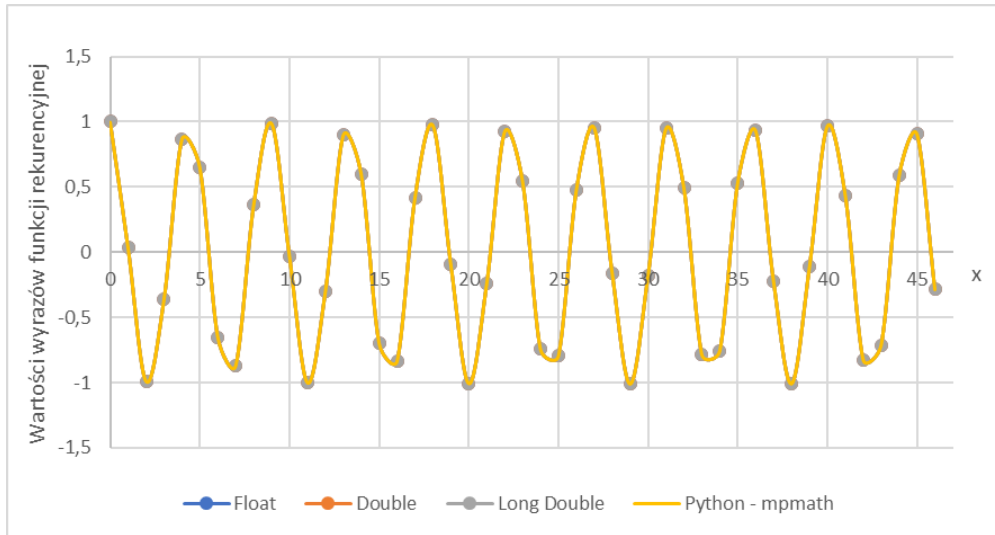
Tabela 12: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu double przy $c = 30$

	Obliczanie x_{45}, x_{46}	Ponowne obliczanie x_0, x_1
x_0	1.0000000000	1.0000000000
x_1	0.0333333333	0.0333333333
x_2	-0.9888888889	-0.9888888889
x_3	-0.3629629630	-0.3629629630
x_4	0.8679012346	0.8679012346
x_5	0.6522633745	0.6522633745
x_6	-0.6504801097	-0.6504801097
x_7	-0.8690900777	-0.8690900777
x_8	0.3607834172	0.3607834172
x_9	0.9893512168	0.9893512168
x_{10}	-0.0309996782	-0.0309996782
x_{11}	-0.9996844429	-0.9996844429
x_{12}	-0.3022284694	-0.3022284694
x_{13}	0.8989416197	0.8989416197
x_{14}	0.6018756760	0.6018756760
x_{15}	-0.6983163944	-0.6983163944
x_{16}	-0.8346478074	-0.8346478074
x_{17}	0.4201004586	0.4201004586
x_{18}	0.9746812936	0.9746812936
x_{19}	-0.0952066941	-0.0952066941
x_{20}	-1.0064168583	-1.0064168583
x_{21}	-0.2402655921	-0.2402655921
x_{22}	0.9263283276	0.9263283276
x_{23}	0.5490417013	0.5490417013
x_{24}	-0.7433144272	-0.7433144272
x_{25}	-0.7968131770	-0.7968131770
x_{26}	0.4777100349	0.4777100349
x_{27}	0.9560498553	0.9560498553
x_{28}	-0.1590267498	-0.1590267498
x_{29}	-1.0090587719	-1.0090587719
x_{30}	-0.1773261742	-0.1773261742
x_{31}	0.9499500472	0.9499500472
x_{32}	0.4939761899	0.4939761899
x_{33}	-0.7852913172	-0.7852913172
x_{34}	-0.7557399623	-0.7557399623
x_{35}	0.5333779964	0.5333779964
x_{36}	0.9335326278	0.9335326278
x_{37}	-0.2222004538	-0.2222004538
x_{38}	-1.0075994457	-1.0075994457
x_{39}	-0.1136660281	-0.1136660281
x_{40}	0.9697107697	0.9697107697
x_{41}	0.4369029513	0.4369029513
x_{42}	-0.8240764526	-0.8240764526
x_{43}	-0.7115951022	-0.7115951022
x_{44}	0.5868780852	0.5868780852
x_{45}	0.9072211306	0.9072211306
x_{46}	-0.2844710417	-0.2844710417

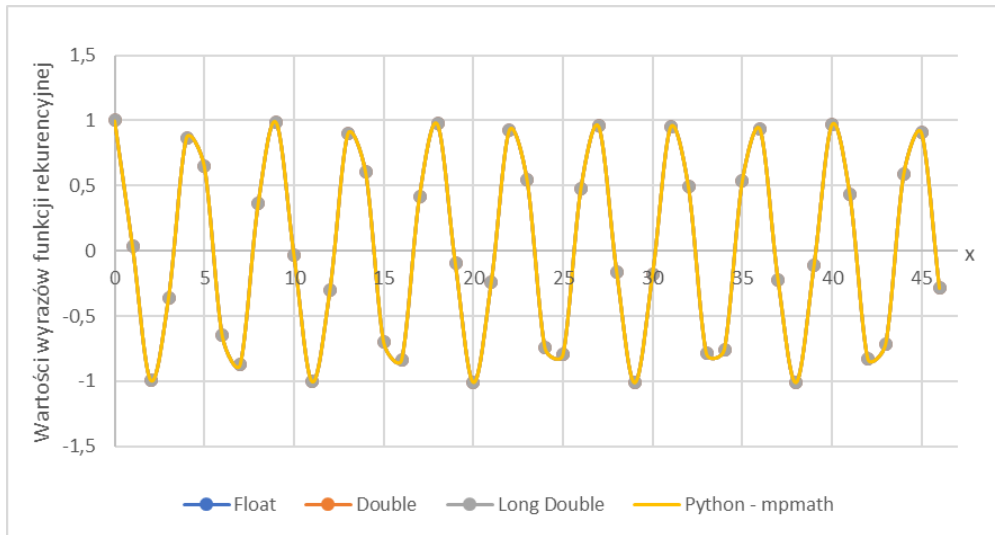
Tabela 13: Obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typu long double przy $c = 30$

5.8 Opracowanie wyników dla $c = 30$

Wykres 7: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej dla $k = 45$ z poprawnymi wartościami dla $c = 30$

Wykres 8: Porównanie obliczonych wyrazów funkcji rekurencyjnej przy ponownym wyznaczeniu x_0 i x_1 z poprawnymi wartościami dla $c = 30$

Podobnie jak w przypadku poprzednim obliczone wyrazy funkcji rekurencyjnej dla typów double i long double dokładnie pokrywają się z wartościami początkowymi, a dla typu float błąd jest rzędu 7 cyfry po przecinku.

6 Wnioski

Po wykonaniu wszystkich obliczeń dla 3 typów: float, double i long double pierwszym wnioskiem, który się od razu rzuca w oczy jest fakt, że dobór odpowiedniego narzędzia do obliczeń na liczbach zmiennoprzecinkowych ma znaczenie i może znacznie wpłynąć na wyniki naszych obliczeń.

Jak się okazało dla c równego 2 oraz 3 żaden z typów nie poradził sobie z poprawnym ponownym wyznaczeniem wartości x_0 i x_1 . Wszystkie typy prędzej czy później traciły dokładność w obliczeniach, przez co wyniki końcowe skrajnie różniły się od poprawnych.

Za to dla c równego 20 oraz 30 dostaliśmy wartości prawie dokładne, na co wpływ miał fakt, iż wyrazy funkcji przy takim parametrze oscylowały w granicach od -1 do 1 i nigdy nie uciekały do zera lub nieskończoności, jak w poprzednich przypadkach. Dzięki temu nawet jeżeli gubiliśmy dokładność na x miejscu po przecinku, to nie wpływała ona na tyle by zwrócić błędny wynik.

Ciekawym spostrzeżeniem jest fakt, że dla $c = 3$ oraz $c = 30$ drugi wyraz ciągu był liczbą o rozwinięciu nieskończonym, co powinno od samego początku utrudnić poprawne kolejne wyliczenia. Mimo, że dla pierwszej wartości wyniki okazały się nierealne, dla drugiej dostaliśmy poprawne. Wpływ jednak na to miał wzór funkcji rekurencyjnej jaki przyjmował dla danej stałej c oraz dokładność typów zmiennych.

Typ float, jak się można było spodziewać, najgorzej poradził sobie z przedstawionymi obliczeniami. Łatwo można było spostrzec, że obliczenia wykorzystujące ten typ danych najszybciej zaczynały tracić dokładność obliczeniową. Kiedy jednak dla c równego 20 lub 30 udawało się obliczyć ponownie wartości początkowe to różniły się one na 7 miejscu po przecinku.

Korzystając z typu double i long double uzyskaliśmy trochę lepsze wyniki. Specyfikacja tych typów nie pozwoliła na dokładne obliczenie wyrazów funkcji dla c równego 2 czy 3, za to dla 20 lub 30 wartości dla tych dwóch typów pokrywały się ze sobą (przynajmniej dla 10 cyfr znaczących) oraz udało się wyznaczyć dokładne poprawne wartości początkowe.